

بررسی تاثیر ارزشیابی نوین آموزشی (MINI - CEX) بر میزان یادگیری مهارت‌های بالینی دانشجویان پرستاری

هنگامه حبیبی^۱، مریم روشندل، سیمین تاج شریفی فر، مرجان سید مظهری

محل اجرای فرایند: دانشکده پرستاری ارتش جمهوری اسلامی ایران

نام دانشگاه: دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران

تاریخ اجرا (مدت اجرای فرایند): این طرح در سال ۱۳۹۰ طراحی گردیده است. برای تدوین این برنامه، با مطالعه کتب و منابع موجود و جستجوی الکترونیکی و اخذ نظر صاحب نظران پرستاری از دانشکده‌های پرستاری شهر تهران چک لیست مورد نظر جهت ارزیابی دو پروسیجر گزارش نویسی و آموزش به بیمار تهیه شد و روایی و پایایی آن نیز محاسبه شد. در طی یک ترم تحصیلی (نیمسال اول تحصیلی ۹۰-۹۱)، دانشجویان ترم ۸ پرستاری با این روش نوین ارزشیابی (آزمون MINI - CEX) در دو پروسیجر مورد ارزشیابی قرار گرفتند.

مقدمه و بیان مسئله: (بیان اهمیت، ضرورت و

کاربرد انجام فرایند بر اساس نیاز سنجی‌های انجام شده)

آموزش بالینی یکی از مهمترین قسمتهای آموزش دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی است که بخش اعظم و حیاتی تربیت افراد با کفایت و حرفه‌ای را تشکیل می‌دهد و ارزش آموزش بالینی ایده آل به گونه‌ای است که نقش آن در توسعه فردی و حرفه‌ای و همچنین مهارتهای بالینی دانشجویان غیر قابل انکار است. به همین منظور ارتقاء آموزش بالینی نیز یکی از دغدغه‌های اصلی آموزش علوم پزشکی است.

مراقبت و درمان از بیمار مستلزم داشتن توانایی‌های متعددی است که نقص هر یک می‌تواند در روند مراقبت و سیر بهبود بیمار تداخل نماید. برنامه آموزشی رسمی در دانشگاه‌ها برای تربیت نیروی انسانی کارآمد و حرفه‌ای طراحی گردیده است و با بررسی و شناسایی نیازهای بالینی، استانداردهای جهانی برنامه‌های آموزشی بالینی بازنگاری و نیازهای اقلیمی و فرهنگی جوامع در آن لحاظ می‌گردد. لزوم اعتبار علمی برنامه‌های

آموزشی انکار ناپذیر است ولی کفایت احراز توانمندی‌های حرفه‌ای و مهارت‌های ضروری برای دانشجویان جهت ورود به عرصه مراقبت و درمان را در پی ندارد. اگر چه حدود ۵۰٪ از دوره آموزشی رشته‌های علوم پزشکی به صورت آموزش در بالین و درمانگاه است و با وجود تدابیر متعدد آموزش از قبیل روش‌های آموزش در بالین بیمار، آموزش عملی، آموزش الکترونیکی، آموزش مداوم، آموزش مباحث تئوری و نظری، منابع آموزشی و کمک آموزشی (کتاب، راهنمای آموزشی، منبع مالتی مدیا و...) به دلیل روشهای محدود و ناکافی ارزیابی که اغلب به صورت برگزاری آزمون و طرح سوال و تحلیل آزمون و ارائه کلید سوالات و در اندک موارد ارزیابی نظری و بالینی متناسب با اهداف و نقش‌های فراگیران در سطوح متفاوت یادگیری صورت می‌گیرد. ارزیابی و اعلام کسب آمادگی و مهارت‌های لازم برای حضور در محیط درمان به عنوان یک فرد حرفه‌ای میباشد. در برنامه ریزی و طراحی برنامه آموزشی برای گروه هدف، مد نظر گرفتن مسئولیت‌ها و وظایفی که فرد بر عهده خواهد گرفت ضروری است و متناسب با آن

هر دانشجو در هر کدامیک از دو پروسیجر در طی سه مرحله مورد ارزشیابی قرار گرفت و چک لیست تهیه شده در هر سه مرحله تکمیل گردید. در هر مرحله ارزشیابی، دانشجو در حضور یک مربی پرستاری پروسیجر را انجام داده و در انتها بازخورد مناسب در حیطه نقاط قوت و ضعف به دانشجو داده شد. جهت بررسی اثر بخشی MINI - CEX بر میزان یادگیری مهارت‌های بالینی، نمرات حاصله در آزمون مرحله سوم مورد ارزشیابی قرار گرفت.

پیامدهای اجرا و محصول یا بروندادهای فرایند

MINI - CEX یکی دیگر از روشهای ارزشیابی مهارت بالینی دانشجویان آزمون بالینی کوتاه است، mini - CEX روش مشاهده‌ای است که در برخی موارد بالینی پس از ارزشیابی به دانشجو فیدبک می‌دهد در نتیجه سبب بررسی دقیق سطح مهارت‌های بالینی دانشجو، ارتقاء توان علمی و عملی دانشجویان در مهارت‌های بالینی در پروسیجرهای مختلف و رضایتمندی بیشتر مربیان و دانشجویان پرستاری از کارآموزی، کارورزی و ارزشیابی مهارت‌های بالینی میشود. با ارتقاء سطح یادگیری و مهارت بالینی دانشجویان که هدف اصلی آزمون MINI-CEX می‌باشد نه تنها ارتقاء کیفیت مراقبت پرستاری بلکه افزایش بهره‌وری و افزایش رضایت بخشی جامعه‌ای متشکل از دانشجو، مربی و بیمار را شاهد خواهیم بود.

سطح اثر گذاری

کشوری

انطباق سیاست‌های بالادست (فرایند تا چه حد کشور را با هدف مرجعیت علمی در منطقه نزدیک می‌کند) با اجرای صحیح روش MINI - CEX در دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی آجا، علاوه بر تربیت پرستاران کارآمد و متبحر و کاهش خطاهای شغلی، به هدف اصلی حرفه و علم

روش‌های ارزشیابی را طراحی نمود تا وضعیت نتایج حاصل از برنامه آموزشی مورد نظر را نمایان سازد لذا فرایند حاضر با هدف تعیین تاثیر روش ارزشیابی MINI - CEX بر میزان یادگیری مهارت‌های بالینی دانشجویان پرستاری انجام شد.

هدف کلی

ارتقاء سطح مهارت بالینی دانشجویان پرستاری جهت ارائه مراقبت‌های صحیح و اصولی

اهداف اختصاصی

- ارتقاء توان علمی و عملی دانشجویان پرستاری در پروسیجر گزارش نویسی
- ارتقاء توان علمی و عملی دانشجویان پرستاری در پروسیجر آموزش به بیمار
- جایگزین کردن روش‌های ارزشیابی نوین آموزشی به جای روش جاری
- ارتقاء سطح رضایتمندی مربیان پرستاری از ارزشیابی مهارت‌های بالینی
- ارتقاء سطح رضایتمندی دانشجویان پرستاری از ارزشیابی مهارت‌های بالینی

روش اجرای فرایند

پس از تدوین چک لیست روا و پایا و آموزش روش ارزشیابی MINI - CEX به مربیان پرستاری در طی یک کارگاه ۴ ساعته، فرایند به اجرا درآمد. دانشجویان ترم ۸ پرستاری که جهت کارورزی در عرصه در دو بیمارستان بعثت و خانواده مشغول کارورزی بودند برای انجام اصولی دو پروسیجر گزارش نویسی و آموزش به بیمار با استفاده از روش MINI - CEX مورد ارزشیابی قرار گرفتند. از دانشجویان خواسته شد که هر زمان احساس کردند که به سطح مهارت مورد نظر رسیده‌اند جهت انجام ارزشیابی داوطلب شوند. طبق اصول آزمون MINI-CEX.

بازخورد نهایی از مدیران و سوپروایزران پرستاری در مورد میزان مهارت پرستاران شاغلی که در دوران دانشجویی با استفاده از این روش مورد ارزشیابی قرار گرفتند دارد.

قابلیت تعمیم

فرایند حاضر که در حیطه سنجش و ارزشیابی انجام شده جهت ارزشیابی شایستگی و سطح مهارت و مواردی از قبیل رابطه با بیماران و همکاران، استانداردهای حرفه‌ای، استدلال بالینی و رفتاری و توسعه فردی و حرفه‌ای قابل استفاده می‌شود. با توجه به اینکه کوریکولوم آموزشی و ساختار آموزشی دانشکده‌های پرستاری یکسان است این روش ارزشیابی قابلیت اجرا در سایر مراکز آموزشی را دارد.

استمرار فرایند

فرایند ارزشیابی در دانشکده پرستاری ارتش به مدت یکسال می‌باشد که در حال اجرا می‌باشد (دو نیمسال تحصیلی) با توجه به نتایج حاصله و اثر بخشی این روش ارزشیابی سعی بر ادامه اجرای این روش ارزشیابی می‌باشد.

پرستاری که مراقبت بیمار محور است نزدیک خواهیم شد.

چالش‌ها و مشکلات اجرای فرایند

صرف زمان بیشتر جهت ارزشیابی در سه مرحله در هر پروسیجر نسبت به روش سنتی و جاری، نیاز به مربیان متخصص و مجرب و آشنا به شیوه‌های نوین ارزشیابی، مشکلات مرتبط به دستیابی به بیمار واقعی جهت اجرای ارزشیابی در سه مرحله

تاییدهای مربوطه و ارزشیابی فرایند:

جهت ارزشیابی فرایند و اطمینان کافی از تاثیر مستقیم شیوه MINI - CEX بر مهارت بالینی کلیه دانشجویان ترم ۸ بطور تصادفی در دو گروه قرار گرفتند. اجرای ارزشیابی در محیط و زمان مناسب صورت گرفت. گروه اول (شاهد) بر اساس روش جاری (روش روتین دانشکده پرستاری ارتش) ارزشیابی و گروه دوم (آزمون) بر اساس روش نوین ارزشیابی شدند. در انتها میانگین نمرات حاصل در دو روش ارزشیابی جاری و نوین مورد مقایسه قرار گرفتند. هر چند که این روش ارزشیابی تایید شده می‌باشد ولی ارزشیابی دراز مدت فرایند بستگی به اجرای صحیح این روش توسط مربیان و دانشجویان و